СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 121. Джерзи Сіти, Н. Дж., пятниця, 26 травня 1933. VOL. XLI. No. 121. Jersey City, N. J., Friday, May 26, 1933. THREE CENTS.

МОРҐАН ВИЯВЛЯЄ „ЛІСТУ ВИЗНАЧНИХ СПЕКУЛЯНТІВ"

ВАШИНҐТОН.—Світовий банкир, Дж. П. Морґан, був змушений виявити перед сенатським комітетом для справ банкових і валютових імена осіб, котрі тішилися спеціяльним довірям. і одержували позички, головно для спекулятивних цілей. Між тими іменами подибуємо такі: Нормен Дейвіс, амбасадор, котрий тепер заступає Злучені Держави в Женеві на конференції світового розброєння, а далі: Чарлз Дос, Чарлз Мічел, сенатор Вилієм Мек Аду, ґенерал Першінґ, Овен Д. Йонґ, Нютон Бейкер, а навіть Чарлз Линдберг.

Чарлз Мічел, бувший президент „Нешенел Сіти Бенк", котрий тепер відповідає перед судом за несплачення доходового податку, затягнув позичку на $10,000,000 і ще досі винен $5,800,000. Джордж Ґвітні, це президент нюйорської біржі; він теж позичав.

Позички уділювано головно на закупно шерів „Алеґені Корпорейшен". Оті шери продавав банк своїм вибраним клієнтам по $20 у часі, коли вони стояли на біржі в ціні $33 за шер.

Найбільше здивування викликало те, що до тих клієнтів, котрі зазичалися, належав теж теперішній секретар скарбу, Вилієм Вудин. Він теж спекулював шерами „Алеґені Корпорейшен".

„Упривілейована ліста" Морґана обіймала тільки самих найвизначніших людей, котрі займали високе соціяльне політичне чи фінансове становище.

АВТОМАТИЧНА СТАТИСТИКА НА ВИСТАВІ В ШІКАҐО.

ШІКАҐО. — Відвідувачі Світової Вистави Століття Поступу могтимуть слідити за зростом населення Злучених Держав Америки, дивлячися на спеціяльний експонат Федерального Торговельного Департаменту. На мапі, виставленій у федеральним будинку, глядач буде бачити рухомі цифри, котрі вказуватимуть на те, що кожних 14 секунд хтось родиться в Америці, а кожних 24 секунд хтось умирає. Кожних чотирнацять минут приїжджає до Америки новий іміґрант, а кожних 5 минут покидає Америку одна особа. Чистий набуток населення виносить: одна людська одиниця на 37 секунд часу.

ВИПЛАТИТЬ 50% ОЩАДНОСТЕЙ.

ВАШИНҐТОН. — „Гермен Нешенел Бенк енд Трост Компані" в Ню Йорку, котрий збанкротував, одержав від „Ріконстpокшен Файненс Корпорейшен" позичку на суму $7,000,000 і виплатить вкладникам 50% вложених грошей.

НЕ БУДЕ МІЖ ДЕЛЕҐАТАМИ НІ ОДНОГО СУХОГО.

НЮ ЙОРК. — Вибрано 126 делеґатів на стейтову конвенцію, котра має рішити про те, яка є думка стейту про проґибіцію. Між делеґатами нема ні одного сухого.

Нюйорський стейт є тепер шестим з ряду, який заявився за знесення проґибіції. Щоби знести проґибіцію, треба згоди 36 стейтів. Ще цього року відбудеться голосування в справі проґибіції в 27 стейтах.

АРМІЯ СПАСЕННЯ ОСТАНЕТЬСЯ ДАЛІ СУХОЮ.

НЮ ЙОРК. — Армія Спасення обстоювала твердість ще далеко перед тим, заки заведено проґибіцію. І таке саме становище займатиме далі, без огляду на те, чи проґибіція буде знесена. Таке заявила Івенджілайн Бут, командантка „Салвейшен Армі". Вона теж подала, що організація тратить через те становище, бо ось недавно відмовлено їй жертви в сумі $100,000 тільки тому, що організація попирає проґибіцію.

МУНІЯ УЗНАНО НЕВЕННИМ УБИВСТВА.

СЕН ФРЕНСИСКО.—Суд присяжних узнав Тому Мунія невинним убивства Артура Нелсона, вбитого підчас вибуху бомби в дні Свята Поготівля 1916 року.

В той спосіб узнано Мунія невинним одного вбивства, а залишається ще засуд за вбивство 10 інших осіб, котрі згинули підчас згаданого бомбового замаху.

Тепер справа опиниться в руках ґовернора, котрий мабуть уже звільнить Мунія дорогою улаславлення. Муні доконче хотів боронитися, але його не допущено до слова. Суддя заявив, що його адвокати добре обзнакомлені зі справою.

КОЛІЗІЯ СОБВЕЙОВИХ ПОЇЗДІВ.

НЮ ЙОРК. — Два підземні поїзди компанії „І. Р. Т." збилися на стації „Бруклин Мюзеум", наслідком чого були 32 особи ранені, а між ними і моторовий, котрому приписують катастрофу, спричинену його недоглядом.

АСЕКУРАЦІЯ ЕЛЕКТРИЧНИХ РОБІТНИКІВ.

ГАТ СПРІНҐС (Вірджінія). — Рада „Нешенел Електрікал Менюфектюрерс Асосіейшен" приняла плян робітничого обезпечення в електричнім промислі на життя, старий вік, каліцтво й безробіття.

БОЛЬШЕВИКИ ТУРБУЮТЬСЯ ДОЛЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

Московська „Правда" пише у великій передовиці, що ідея почвірного договору направлена проти Злучених Держав. Це, мовляв, Англія хоче, спираючись на Італію, Францію та Німеччину, боротися з економічним та фінансовим впливом Злучених Держав. Ґазета думає, що це приведе неминучо до смертельної боротьби між цими капіталістичними державами.

ВБИВСТВО.

Гринько Петицький з Берліг, пов. Калуш, ударив підчас суперечки Івана Тимкова так сильно по голові, що той незабаром помер. Душогуб утік.

ЗГОРІЛИ ДВОЄ ДІТЕЙ І 40 ГОСПОДАРСТВ.

В селі Подлісся, біля Вильна, вибухла грізна пожежа, що обняла собою відразу майже пів села. У висліді жертвою пожежі впали 40 господарств. В одній хаті згоріли 2 шкільних дітей. Страти обчислюють на 150,000 зл.

ГРАБІЖНИЦЬКИЙ НАПАД НА ПРАВОСЛАВНУ ПАРОХІЮ.

В Пукні, пов. Люблин, напали в ранних годинах якісь бандити на православну парохію і під загрозою револьверів забрали 1,850 золотих. В часі слідства виявилося, що о. Яцкевич гостив у себе трох безробітних, а ці мабуть приглянулися всьому і виконали грабіжницький напад. Бандитів шукають.

ЗА ОБЄДНАННЯ ЦЕРКОВ.

В Чіта дель Ватікано відбувся перший італійський зізд, уладжений католицькими організаціями задля акції на Сході. Зізд обговорював справу взаємин між Римом і православною церквою та способи акції, що довела б до обєднання християнських церков.

ТРАҐІЧНИЙ СПІР ЗА ДІВЧИНУ.

На дорозі між Добрівлянами і Калушем напали в ночі парубки Михайло Серман і Йосафат Білонів на Василя Климіш у і так побили його колами, що він згинув на місці. Причиною вбивства був спір за дівчину, з якою Климша хотів женитися. Душогуби втікли, однак одного з них, Сермана, вже арештували.

„ЛЕҐІОН МЛОДИХ" ВИПОВІВ ВІЙНУ.

По наших містах позасновувано відділи т. зв. „Леґіону млодих", який має ті самі завдання, що і „Стшелец", але гуртує тільки польську інтеліґенцію по містах. Дня 2. квітня відбувся в Тернополі зізд „Леґіону млодих" з цілого Поділля, на якому посол Войтович, по фаху народний учитель, мав виклад про відношення „Леґіону млодих" до національних меншин. („Ґлос Польскі", Тернопіль, з 9 м. м.) Оголосив тільки у звязку з тим викладом резолюцію, що „Леґіон млодих" „виповяда острон валькен" тим, хто буде перешкоджувати Польщі в її змаганні стати великою і могучою державою. Методи „Стшельца" знані нам добре. Побачимо, які будуть методи „Леґіону млодих", що стоїть у дуже тісних звязках з урядовими чинниками.

ЗА ГРАБУНОК — СМЕРТНИЙ ПРИСУД.

В Торуню трапився грабіжницький напад, який у висліді покінчився присудом смерти. Безробітний Е. Мосаковський надав перед першим сам на свою адресу переказ, сподіваючися, що листонош, який йому прийде виплатити гроші, матиме того дня більшу готівку, і він його ограбить. Так і сталося. Коли листонош А. Ринінський прийшов виплатити Мосаковському гроші, цей убив його молотком і забрав 3,500 золотих. За це присудив наглий суд Мосаковського на кару смерти і присуд виконано.

200,000 ЗОЛОТИХ ЗА ДВА ПОЧТОВІ ЗНАЧКИ.

В Лондоні відбулася цими днями в дорозі ліцитації продажа двох почтових значків, т. зв. „Маврицієсів", за суму 200,000 зол. Продавець їх — молодий голяндський багатій Манус, а людина, що заплатила за них таку ціну, це Англієць Алейн. Значки „Маврицієси" належать до правдивих білих круків і в цілому світі є їх усього пять.

ЗАБОРОНИЛИ ФОТО-ВИСТАВУ В ЧОРТКОВІ.

В часі Великодних Свят задумало УФОТО улаштувати в Чорткові фото-виставу „Львів у світлині". Одначе заповіджена у пресі вистава не відбулася внаслідок заборони місцевого старости.

Цікаво, що свою заборону оперло староство на розпорядку про вистави і господарські торги (17. XI. 1927. Д. У. Р. П. Ч. 102), уважаючи мистецьку виставу показом виробів промислових, а може й рільничих, і на цій підставі вимагало по думці артикулу 3. розпорядку Мін. Промислу й Торговлі та Мін. Рільництва з 13. III. 1928 Д. У. Р. П. ч. 52 аж дозволу міністерства на влаштування нашої вистави. (До речі: подання на дозвіл треба вносити по думці того розпорядку 12 місяців перед реченцем вистави!)

УФОТО влаштувало вже пять фото-вистав: у Львові (3), Станиславові й Перемишлі і нікому не снилося забороняти їх. Аж у славнім Чорткові мистецьку виставу світлин поставили у ряди ярмарків чи інших „кермашів".

РЕЛІҐІЙНА НЕТОЛЕРАНЦІЯ В САНАТОРІЇ КАСИ ХОРИХ У ЛЬВОВІ.

У великій санаторії Каси Хорих у Львові при вул. Курковій знаходиться постійно кількадесять Українців(ок). На їх просьбу прийшов там один священик Василиянин і висповідав та запричащав їх перед Великоднем. Ті бідні люди хотіли на велике свято Воскресення мати конче свою Службу Божу і з таким горячим проханням звернулись до оо. Василиян. Вони згодились на це радо. Але на просьбу оо. Василиян відправити там на Великдень Службу Божу відповіла польська черниця, яка там услугує, що „кс. капелян не з-адза сен на то". І так наші Українці в санаторії Каси Хорих залишилися в такий торжественний день без своєї Служби Божої... Додати ще треба, що той самий кс. капелян силував наших людей відбувати у його великодну сповідь, але крім одного неджужого ніхто на це не згодився.

ЗНАЙДЕНО ДРУГОГО СФІНКСА.

В кругах археольоґів усього світа наробила недавно багато шуму вістка, що знайдено другого сфінкса. Підчас розшуків у святині четвертої піраміди проф. Селім Гассан знайшов багато цікавої старини і, шукаючи за місцем, де можнаб її схоронити, натрапив зовсім припадково на якісь руїни. Підчас очищування руїн з піску зауважив професор, що станув перед новим відкриттям. Гассан забрався до розкопу і відкопав другого сфінкса.

Виявилося, що відкопаний сфінкс є без голови. З бігом тисячеліть пісок покрив зовсім величавий монумент. Досі пісок розгорнено, а із здвиджених кавалків каміння, яке лежало біля ніг сфінкса, можна буде відбудувати цілий пам'ятник.

Отже виходить, що сфінксів було більше як один. Як здогадуються вчені, вони стояли на сторожі святого місця, на якому стояли піраміди.

Досі вважали сфінкса за одну з найкращих потуг старинного мистецтва. Висота його рівняється чотириповерховій кам'яниці, а довжина доходить до 80 метрів. Здогадуються, що другого сфінкса збудував король Хефрен біля 2650 р. перед Христом.

ЕПІДЕМІЯ ПЛЯМИСТОГО ТИФУ НА ПОЛІССІ.

На Поліссі в цілому ряді повітів, особливо в селах Федори і Висоцьк, столинського повіту, почала ширитись епідемія плямистого тифу, яка в деяких селах набирає масових розмірів. Санітарні власти розпочали енергійну боротьбу з епідемією. В селі Федори влаштовано тимчасовий епідемічний шпиталь. На місце виїхали представники департаменту здоровля і начальник відділу поліського воєвідського уряду.

ГАРЯЧІ „МОЛОДЦІ".

В Заболотові, відомому комуністичному гнізді, урядили собі тамошні молодці забаву зараз таки підчас Різдва. Як то часто буває, підхмелені парубки почали між собою бійку. У висліді так сильно поранили М. Крицяка ножами, що цей покінчив життя. Винних цього вбивства, Драгона і Яремчука, присудив окружний суд у Коломиї на 3 роки тюрми.

ПРИКОРДОННІ ЗАГОСТРЕННЯ НА УКРАЇНІ.

На большевицькій прикордонній території видали гострі розпорядки, які не дозволяють людям, котрі живуть у прикордонному поясі, перебувати на просторі 12 км. від кордону. Побут у цьому поясі дозволений лише на основі спеціяльних перепусток, які видають у Звягелі та Шепитівці.

САМОГУБСТВО ҐР. ЗІЧІ.

З Будапешту повідомляють, що 21. квітня знайшли там у калюжі крови мадярського політика та діяча, графа Степана Зічі. Він поперетинав собі жили на руках і зажив отрую. Графа в безнадійному стані відвезли до шпиталю. Причина намаганого самогубства невідома.

ВЯЗНИЦЯ ЗА ЛЕТЮЧКИ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ

ЗАСУДИЛИ МОЛОДИХ УКРАЇНЦІВ НА ВЯЗНИЦЮ ХОЧ НЕ МАЛИ ДОКАЗУ ВИНИ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Судові процеси в Польщі проти свідомого українства, а особливо проти молоді, не переводяться. Польські суди, звичайні й надзвичайні, ввесь час завалені справами проти Українців і все „за державну зраду". Польська поліція та ріжні її аґенти стараються всіми силами виправдати своє істнування, а тому пильно фабрикують ріжні обвинувачення проти Українців. Польські судді й у більшости польські присяглі судді слухають лише поліційних „доказів" вини підсудних і на підставі тих поліційних „доказів" і „зізнань" оголошують свої присуди.

Щойно тепер закінчився суд над шістьма молодими Українцями, яких поліція обвинувачувала за друк летючок О. У. Н. На суді поліція не могла дати доказів, що підсудні друкували ті летючки, або навіть їх розповсюджували. Лише припадково в одного з них знайшли невеликий пакунок летючок. Хоч на суді було доказано, що підсудний не знав, що то був за пакунок, суд усетаки його засудив. Ірину Петрейко засуджено на 2 роки вязниці, Івана Вітушинського на 2 і пів року, Теодора Еліяшевського на 14 місяців та Івана Глуховецького на 1 рік. Двох, обвинувачених разом з ними, суд звільнив.

ФРАНЦІЯ ІҐНОРУЄ ПРОТЕСТИ ПОЛЬЩІ.

ПАРИЖ (Франція).—Не зважаючи на протести польської преси й навіть політичних відповідальних діячів, Франція рішила підписати умову між чотирма державами. У Франції признають, що польські протести та побоювання мають деякий реальний ґрунт, але це не може вязати рук Франції в її міжнародній політиці, яку вона вважає корисною для себе.

Таксамо Париж числиться з опінією малої антанти лише настільки, наскільки вона не перечить основам його міжнародньої політики. Підписання цього договору трохи затягнулося надовше через внутрішні причини. Уряд ще має переборити деяку опозицію в самій Франції.

ГІТЛЄР НЕ ПОЇДЕ ДО РЕНЩИНИ.

БЕРЛІН (Німеччина). — З урядових кол рішучо заперечують повідомлення ґазет, що Гітлер поїде в ренську область, щоби там виголосити промову на святі в память розстрілу Французами поручника Шляґетера. Ґітлерівці готуються врядити величезну демонстрацію в память цього „першого жовніра третьої імперії". Підчас демонстрації будуть виголошувати промови найближчі помічники Гітлера, а не він сам.

КИТАЙЦІ ЗВІЛЬНЯЮТЬ ПЕКІН.

ПЕКІН (Китай). — Китайські війська незорґанізованими бандами переходять через Пекін, а також реґулярні частини звільняють його. Китайське командування старається зорґанізувати протияпонський фронт за Пекіном. Японське командування не спішиться занимати Пекіну, очевидно вичікуючи, поки він цілком буде звільнений від китайських військ.

Тимчасом нанкінський уряд повідомляє, що між ним та японським командуванням заключено перемиря. Японська армія спиниться на півночі від Пекіну й до міста не ввійде. З японської сторони потвердження цього нема. В Тяндзіні також неспокій, бо всі чекають наближення японських військ.

ЯПОНЦІ СУМНІВАЮТЬСЯ ЩОДО ПРАВ РОСІЇ ДО ЗАЗІЗНИЦІ.

ТОКІО (Японія). — Японський уряд повідомив Москву, що він порадив урядови Манчука розпочати переговори в справі відкуплення російських прав на Східньо-Китайську залізницю. Разом з тим стало відомо, що Японці тепер цікавляться питанням, чи Росія дійсно має до цієї залізниці такі права, про які вона говорить. Бо відповідно до російсько-китайського договору Росія має бути співучасницею в залізниці лише до 1963 року, а потім усі права до залізниці мають перейти до Китаю. Тимчасом, щоб недопустити до перевозу на російську територію вагонів та паротягів залізниці, розібрано частину торів, яка лучить Східньо-Китайську залізницю з російською усурійською залізницею.

ЗАНЕПОКОЄНІ ЗДОРОВЛЯМ ҐАНДІЯ.

ПУНА (Індія). — Старший син Ґандія телеґрафував свому братови в південній Африці, що їх батько так ослаб, що не може підвести навіть руки, та не може сидіти навіть при чужій помочі, хоч загальний фізичний стан його здоровля не злий. Син Ґандія боїться, що його батько тепер не зможе поправитися, хоч його дуже пильнують лікарі й стараються відживляти його так, щоб не пошкодити його здоровлю.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1888.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОБІЛЬШЕ ЗАЦІКАВЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЄЮ

Якщо наш У. Н. Союз має природно далі розвиватись і опиратись на низах, на масі, як це було досі, то треба перевести певну ревізію щодо відношення членства до організації й читачів органу Союза до самого органу.

Замало зійтися раз на 4 роки, щоби полагодити на протязі одного тижня формальности, звязані зі звітами головних урядників і вибором нового уряду, а разом з тим обговорити те, що має бути програмою для майбутньої діяльности. Це є прямо неможливе виконати. Бо конвенція може вивязатися зі свого завдання тільки тоді, коли все те, що вона має вирішити, є передтим добре і всесторонньо обговорене. А це відноситься таксамо до організації, як і до її органу.

Інакше переміниться конвенція у фантазування десяток, а то й соток делеґатів, котрі будуть проєктувати ріжні річи, які на перший погляд виглядатимуть дуже приємливо, про які приємно слухати, а ще приємніше говорити, але яких з ріжних причин неможливо виконати. Бо хто прислухувався на конвенції проєктам щодо реформи, зглядно щодо ріжних фінансових полекш, а далі щодо організування молоді, дітячого журналу, побільшення „Свободи" і т. п., той мусить ствердити, що тіло з 300 голов і з 300 ріжних думок та проєктів такої справи розібрати не може. Так, як не може таких справ вирішити без підготовки навіть таке поважне тіло як американський конґрес.

Значить, усі ті справи треба підготовити. І приходити на конвенцію з певною виробленою програмою. А щоби це було можливе, треба загалові членства тими справами інтересуватися не тільки тоді, коли приходить час на конвенційні проєкти, але треба думати про них увесь час. І не треба фантазувати, а треба над кождою справою добре застановлятися. Треба піти до організацій інших народів і приглянутися, як вони розвязують ріжні проблеми. Треба заглянути до книжок, до чужих ґазет. Треба питати чужих, але знавців асекураційного, ґазетнього, чи іншого діла. А тоді буде в нас менше пустомельства й демагогії, а більше практичного знання. Тоді знайдемо скорше кращі способи на поліпшення нашої організації й ґазети.

Доброї волі нам не бракує. Але цього ще замало. Замісць говорити, треба робити; замісць деклямувати одні й тісамі фрази, які нічого не говорять, треба думати, а думання опирати на науці й практиці. Тільки тоді поступимо вперед з організацією і ґазетою.

К. П.

ЗАКРІПАЧЕННЯ ПРОЛЕТАРІЯТУ.

Відома німецька соціялістка Роза Люксембург, сидячи в тюрмі 1918 року, написала була книжку під назвою „Російська революція". Авторка висловила в цій книжці багато цінних думок про так звану диктатуру пролетаріяту. Роза Люксембург була того погляду, що робітникам непотрібна диктатура, а що їм потрібна демократія. Якщо Ленін взяв владу в свої руки й сказав, що то є „демократія працюючих", то Р. Люксембург відповідала, що демократія — це свобода не тільки для тої партії, яка стоїть при владі, але це в першу чергу **свобода** також **для опозиції**. Бо інакше кожда деспотія, кожда монархія, кожда диктатура буде себе називати „свободою", бо вона має волю тільки для своїх прихильників, але своїм противникам грозить тюрмою, розстрілом і шибеницею. Ленін і всі комуністи глузували з цих думок Р. Люксембург, хоч це не перешкоджало їм після її трагічної смерти 1919 року причислити її до товариства „комуністичних святих".

Але слова Р. Люксембург, писані 1918 року, справдилися. Потрохи й поволі відбирала комуністична партія права у всіх трудящих — у селян і робітників, — відсунула від співпраці інші партії, які деякий час ішли з комуністами (російські меншевики та російські ліві есери), а нарешті й сама комуністична партія стала під диктатурою свого центрального комітету та партійного ґенерального секретаря — Сталіна.

За своє довіря до комуністичних красних фраз найтяжче заплатили самі працюючі маси: селяни й робітники. Ой каються в тій вязниці, яку вони самі своїми руками будували, ніби проти „буржуїв", а далі проти себе. Є каяття, та чи буде вороття? Згадаємо, що й на Великій Україні було багато запаморочених московською блекотою робітників і селян. Вони вірили, що московський большевик несе на Україну „свободу". Яка це „свобода" — покажемо далі.

Голод! Страшний, жахливий, лютий, невгавний голод по всій широкій буйній Україні. Робітники та селяни тисячами тікають з чорної, родючої прадідівської землі, тікають у світ, гинуть на шляхах і дорогах, на стежках і мостах. Робітники кидають роботу у фабриках і майнах, блукають з міста до міста, шукають хліба. Даремно! Хліба нема. Москва загарбала й вивезла до себе або за кордон.

Що робити з тими робітниками, які тікають з підприємств? Відповідь, здається, зовсім проста: платити їм так, щоб вони могли жити без голоду. Але московські диктатори думають зовсім інакше. Вони вважають за вигідніше для себе закріпостити робітників. Московський дневник „За Індустріялізацію" з 21 квітня 1933 р. описує, що в Донецькім басені на Україні „розвинулась широка, масова робота для **закріплення робітників**. Всі нові робітники, що недавно поприходили до майн, підписали умову не менше як на один рік кожний. Більшість підписала контракт на 2—3 роки".

Очевидно, це закріпачення робітників комуністичні ґазети називають „добровільним". Але це не так. І ті, що підписами „добровільне" самозакріпачення, тікають. Щоби боротися з цими „злочинцями", в Москві додумались до такого: дати робітникам землю, щоб вони завели собі городи, щоб сіяли огірки, моркву, салату, то тоді їм шкода буде кидати насаджене місце. Названа попереду ґазета „За індустріялізацію" пише:

„Розвій **індивідуальних городів є один із дійсних засобів для закріплення робітників у вугільній промисловости**" (16 квітня 1933 р.). Така іронія долі! Задля „соціялістичної" промисловости треба піддержувати і розвивати в робітниках **індивідуальні** нахили й інтереси.

Почали „свободою", — а завели неволю; хотіли „комунізму, а тепер мусять робітникам доказувати, що „гуртове — чортове" і що найліпше в світі — мати свій власний городець з горохом і капустою, з гарбузами та соняшниками. Чи це не проповідь „куркулівства", „глитайства" й усякої контрреволюції „одноосібности"?

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

НЕ ПЛАТЯТЬ ПОДАТКІВ.

Саме тепер точиться судовий процес проти Мічеля, бувшого директора одного з найбільших американських банків. Уряд потягнув його до відповідальности за неплачення доходового податку (інком текс). Влада старається доказати, що він фіктивно продав своїй жінці на десятки мілінів долярів ріжних акцій, щоб показати в книжках, що він мав значні страти. Чим цей суд скінчиться, побачимо.

Але ось тепер на сенатськім допиті опинився світовий фінансовий диктатор і цар — Морган. Знову виявляється, що Морган та його спільники по фірмі не заплатили доходового податку за 1931 і 1932 рік ані одного цента, бо „мали великі страти". Формально вони може й мають рацію, але слідство, а то й можливий суд, покажуть, чи це правда.

Та фактично, чи Морган і тисячі інших мільйонерів дійсно такі вже бідні й нещасливі, що не мали ніякого доходу зі своїх капіталів? Чи дійсно вони „збідніли" на ті величезні суми мілінів, про які вони говорять, коли порівняти маєткову вартість з іншими, теж „збіднілими"? Коли таке збідніння приймати на увагу, то сьогодня повинні показувати страту ті, яких майно, доми, фарми, чи навіть гроші на рахунках ріжних банків, а то й на державній почті, також стратили на вартости, бо вже годі за паперовий доляр купити золотий доляр.

ЛИШЕ БІДНІ МАЮТЬ ПЛАТИТИ ПОДАТКИ.

Ось коли так думати, по Мічелівськи та по Морґанівськи, то тоді доходовий податок мають платити лише ті люди, які заробляють з дня на день. Лише ті, котрі нічого не мають у теперішній час спаду цін на все, а властиво зросту цін на золото, мають тепер „дохід", а всі інші мають „страти". До таких абсурдів договорюються оті „нещасливі", що так багато тепер „тратять".

До чого прийдуть фінанси країни, коли за неплачення доходового податку будуть садити до вязниць тільки Капонів та інших нелеґальних ракетірів, а леґальним ракетірам будуть зараховувати „страти"? Оті леґальні ракетірі грабують державу серед білого дня й для них потрібні ріжні сенатські ревізії, щоб заглянути в їх кишеню і дістати з неї те, що належиться державі. Чи це не огидна примха сучасного капіталістичного устрою?

СЕРЕДНЬОВІЧЕ В НІМЕЧЧИНІ.

Німецькі фашисти ще й досі вишукують книжки „крамольних" авторів та палять їх. Разом з тими книжками горить також німецька культура. Горить разом з ними всесвітній міт, що Німці є найкультурніший нарід у світі, що Німці не здатні до такого варварства, як переслідування культури.

Німеччина тепер вернулася до часів Московщини за Івана Грізного, коли на площах Москви палили „крамольні" книжки. Німеччина тепер стала нарівні з російською чорною сотнею, яка перед революцією й у часах революції, з погонами російської добровольчої армії на плечах, палила українські книжки, борючися з „сепаратизмом".

Обличе й зміст кождої реакції та диктатури однакові. Адже большевики також спалили немилі їм книжки, або переробили їх на папір. Тепер Гітлер показав, що Німеччина недалеко відійшла від варварства Москви, бо й там і тут не „розгніваний" нарід палив книжки, а це зроблено за обдуманим згори й урядом проклямованим пляном.

ПЕРЕБУДОВУЮТЬ МАПУ ДАЛЕКОГО СХОДУ.

В Женеві говорять про роззброєння й вічний мир. Президент Рузвелт закликає всіх до вічного мира й грозить карою тим, котрі порушать мир. А тимчасом на Далекому Сході Японія, мабуть „мирно", зі зброєю в руках перемальовує мапу. Вона вже створила незалежну Манджурію, а тепер ще невідомо, якою вийде зпід її меча мапа північного Китаю.

А далі певно зміниться й мапа російських володінь на Далекому Сході. Жертвою японського меча напевно скоро впаде північна частина острова Сахалін, багатого на ріжні копалини, рибу й футряного звіря. Південну частину Сахаліну Японія одержала по російсько-японській війні. А там прийде черга й на одинокий незамерзаючий російський порт на Тихому океані, Владивосток, який уже тепер знайшовся в сліпім куті.

В Европі та в Америці говорять про мир, а тимчасом Японія своїм мечем підводить фундаменти до такого мира, якого вона бажає. В Европі є 40 мілінів поневолених народів, крім 60 мілінів, поневолених Росією. Оті 100 мілінів, на чолі з Україною, у відповідний час розірвуть усі пута „мира", які на них тепер куються всякими „мирними" проєктами та договорами. І тоді від жаху страхіття затрясеться цілий світ, бо не можна будувати мира на насильстві, безправстві й поневоленню народів.

Володимир Левицький.

В РЯДАХ АРМІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ РЕПУБЛІКИ (У. Н. Р.)

(17)

9. 10. На фронті спокій. Наш курінь мав учора втрати, а саме ранений важко в ноги хор. Гасан, команд. 2. сотні, і хор. Слободянюк. З козаків 4 ранені й один санітар Пунька. З 25. куріня 9. бриґади вбитий один старшина, по якім осталася його дружина, яка тепер гірко плаче. Наші мобілізовані трималися в бою знаменито, а пішовши на багнети, кололи комуну, як баранів, зі словами: „Мать вашу! Ми за вас цілу ніч мерзли; бий і мордуй жидівську комуну".

10. 10. Неділя. На фронті гарматня та скорострільна стрілянина. Ворог збирає сили до протинаступу; одержав він підкріплення із м. Бару. Грозить, що відплатиться за передвчорашню різню. Громадить він резерви в м. Ялтушкові, де тепер є його фронтова база запасів.

11. 10. Перестрілка. Курінь дістав доповнення 98 хлопців з новоушицького повіту. Мобілізація проходить вдачно; тільки треба одіння, бо все приходить напів наге, а тут вже добрі приморозки потягають. Тутешні дядьки хитрі, бо посилають синів до війська просто в жебрацьких лахмітті, хоч дома мають подостатком війського одіння попередніх військ.

12. 10. Бей іде від ранку. Ворог наступав двічі великими силами, однак його відбито з втратами. З куріня ранений важко в плечі хор. Заремба. Пополудні вдалося ворогови продвигнутися вперед на лівому крилі між нашою та київською дивізією й наближитися до с. Карабієвців. Завтра наступає цілий наш фронт; тому приїхала сюди кінна дивізія з проскурівського фронту і закватирувалася в м. Новій Ушиці та с. Філянівці. Командує нею ген. Омелянович-Павленко (молодший), брат командарма.

13. 10. Від ранку бють наші гармати барабанним вогнем по московських позиціях. Наша дивізія також наступає. Курінь заняв знов м. Заміхів, яке треба було двічі здобувати, бо червоні боронються завзято. Фроловці справляються добре на фронті та рубають комуну. Кінна дивізія ще з ранку прорвала червоний фронт, забравши 300 полонених, та пішла в зади. Цілому перебігови боїв приглядався американський полковник та подивляв завзятість нашої кінноти при атаках.

14. 10. Доносять, що кінна дивізія рушила двома кольонами вперед на м. Куриліці Муровані та м. Ялтушків. Фролов пішов через Заміхів на с. Бахтин. Большевики втікають панічно назад. В наші руки попало велике число полонених. Курінь іде на м. Снітків.

15. 10. Рушаємо через села Воронівці (7 в.), Новосілку (4 в.), Бахтин (3 в.) до Кривохижинців (6 в.), знаного з боїв галицьких частин з Поляками. Тут ночуємо. Знайшов давніх знакомих, у яких якраз застав весілля. Оповідають селяни, що села Несмія й Серебрія біля Могилева зробили повстання проти комуни, яка кепсько тепер там гостила. Відомий бандит Чабан роздражнив людей наказом закрити церкви. В сутичці з червоними було також убитих 13 селян.

16. 10. Рано минаємо нужденне, чорно-брудне, жидівське місточко Снітків (5 в.), де Жиди витали наших, бо бояться кари за інтереси з червоними. Жидівський рабін мав промову, яку закінчив доволі комічно словами: „Ми все целком присоєдиняємось к вам і подчиняємось вашой власті". — так начеб вони цим робили нам велику ласку. (Жиди на Україні говорять переважно ломаною московською мовою). Приходимо до с. Котюжанів і я повертаю до батьків одного з найкращих моїх хлопців. Курінь захопив швидко стацію, де було кільканадцять червоних кінночників, і пішов на нічліг до с. Хрінівки. Наша кіннота пігнала вперед далі за втікаючим ворогом. В Котюжанах говорив учора большевицький комбриґади, бувший царський полковник ген. штабу, що їх жене не петлюрівська сила, але страшна паніка, якої не годні вони позбутися від Варшави. Ворожа піхота, побачивши нашу кінноту, яка рубає безцеремонно, кидає рушниці та втікає, куди попало. Отже видно, що крім паніки бє червоних і наше завзяття.

17. 10. Пополудні виходимо через с. Вижній Ольчадаїв (4 в.) до с. Старого Лучинця (10 в.), де ночуємо.

18. 10. Робимо тут „сход" селян, на якому подаємо до відома зарядження про мобілізацію. Забрано всіх, які осталися по селах в часі нашого попереднього відвороту. Тут захопила наша кіннота передвчора біля 200 червоних полонених, з яких пощадила тільки наших мобілізованих.

19. 10. Минаємо м. Лучинець (3 в.), с. Івашківці (8 в.), де ночуємо. Доносять селяни, що вчора було тут кількох польських кінночників, які заповіли, що прийде їхня дивізія сюди. Та це ледви можливе. Одно правдиве, що наше запілля майже нічого не працює. Робиться так поволи, без енерґії, начеб було доволі часу до організації. Фронт зданий на власні сили, ба навіть мобілізацію мусить сам переводити. Кажуть, що багацько із тих тиловиків, які втікли ще давно до Станиславова, не хочуть вертатися на Україну, де треба взятися до важкої та повної посвяти праці серед ріжних обставин нинішнього дня.

20. 10. Відпочиваємо в селі Чвашківцях та збираємо мобілізованих до сотень.

21. 10. Згідно з наказом куріня їду з кількома хлопцями як карна експедиція до сіл Степанків (10 в.), Горай (5 в.) і Хренівки (3 в.), де збираю усіх дезертирів з минулого відвороту. Вдалося захопити 30 втікачів, а за решту прийшли батьки та братя в застав, доки не являться сини. Годі жартувати далі з цею голотою та бавитися цюцюбабки. Пізною ніччю вертаюся з цілим „обозом" під охороною скорострілів до села Чвашківців. На фронті заключено перемиря з большевиками на 124 години. Нитральна смуга сягає від м. Шаргороду по р. Мурашку, за яку большевики вже відступили. На якої нужди нам цього перемиря! Обіцяють, що Поляки будуть далі помагати, якщо не прийде до заключення мира. Але чи не ліпше самим швидко організуватися та гнати комуну бодай у Київщину, де селяни роблять повстання? Тут мабуть щось інше є причиною, а саме: червоні тепер утікають у паніці, й хотять часу на віддишку, та заставити Поляків у переговорах жадати від нас перемиря. Фронтові частини обурені за це перемиря на наші політичні верхи.

22. 10. На рано явилися всі бракуючі дезертири, бо побачили, що нема жарту. Тому відпущено їхніх заставників домів. Курінь доповнився тепер гарно, бо має понад 300 хлопців. Бракує ще одіння, бо прислано мало. Дезертири вертаються в подертому одінні, хоч забрали зовсім нові, втікаючи домів. Мою думку, щоби батьки дезертирів купили одіння або дали гроші на них, — командир куріня відкинув.

23. 10. Прийшли пораз перший дарунки для куріня. Козаки одержали ситу їду та напитки, а старшини по ½ пуда муки, 300 папіросів, ½ пушки масла й 4 ф. цукру. Виїжджаємо до Будного (5 в.), малого села, що лежить над ставом. В ньому заховався нерозбитий фільварок. В недалекому селі Конатківцях знищили червоні при відвороті пивоварний завод, ограбивши цілу обслугу та саму фабрику.

24. 10. На фронті дальше перемиря. Одержавши дарунки та попавши в район цукрово-горілчаних заводів — деякі наші частини в безділлі зачинають пити. Не тільки по дивізіях і бриґадах, але також по курінях справляється тепер на свій лад забави з питтям. Противники алькоголю (автор цих стрічок — член „Відродження" у Львові з 1912 р.) виступили гостро проти такого безглуздя. Силою обставин довелося мені в старшинській харчівні безпощадно скритикувати тих командирів, які дозволяють на такі шкідні в теперішній час „забави". Це довело до гострої перепалки з командиром куріня, підполк. (згл. поручником) Різником. Вислідом цього — відкомандирування нас пятьох з куріня в обоз другого ладу, де формується 23. курінь. Жаль покидати дорібок моїх хлопців, з якими перебув не одну чорну, а опісля часом і радісну годину, але щож вдієш, коли такий наказ за мою „провину". Дай Боже, щоби ті „забави" не вийшли на лихо нашим фронтовим та іншим частинам! Технічну сотню, яку я тепер доповнив та заосмотрив у технічне майно зі всіх боків (навіть нічною „гостиною" в „союзників") передаю хор. Радюкови. Ідемо (нас 5) через с. Конатківці й заночовуємо в с. Старому Лучинці (8 в.). Дорогою довідуємося, що курінь переходить до села Шендерівки.

(Далі буде).

Чоловік (до жінки, що збирається до виходу): Чи вже скоро будеш готова?

Жінка: Прошу тебе, не питай мене вічно те саме! Таж уже з годину говорю тобі те саме, що за минутку буду готова!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧОМУ НАША ЛІТЕРАТУРА БІДНА.

Український дневник „Свобода" передрукував в ч. 102, 103 і 104 статтю Гната Хоткевича з „Українського Летературного Вістника" за липень 1908 р. під повищим заголовком, а в числі 105 „Свободи" редакція подала свої зауваги, а частинно й відповідь на це питання.

В оригінальній статті п. Хоткевич вичислив три причини, чому наша література бідна, а „Свобода" додала від себе ще одну причину, вже питому американську. Хто уважно перечитав всі чотири статті, той згодиться зі мною, що й автор (Хоткевич), і „Свобода" мають рацію. Однак замало мати „лише рацію", а треба ще сказати, як можна лихо направити.

Мені ця справа представляється так: про такого роду літературу, яка приносить нагороду Нобля, нема що й говорити. Можу говорити лише про другий рід літератури, а то: **літератури доброї якости.** Таку літературу треба розкласти на дві части: 1) **література, писана оригінальним стилем,** і 2) **наша краща література, перекладена на англійську мову** для тутешньої молоді. Перша часть включала би в собі оригінальну літературу в українській і англійській мові.

Початки до першої части (літератури оригінальної) вже зроблено. Про деякі оригінальні річи я самий писав у „Свободі" під наголовком „Наші молоді поети" й дальше збираю важні матеріяли. Літературні критики (такі як Хоткеви), могли би вже тепер сказати, „як не треба писати" із цього, що вже маємо написане. Дещо, що було написане в „Свободі" (думаю про матеріяли в статтях „Наші молоді поети"), я вислав до Европи проф. І. Боберському, на що отримав таку відповідь: **„Дуже добре роблять Українці в Америці і Канаді, що пишуть. Нехай пишуть багато, а згодом напишуть щось доброго".** Цю фразу треба так розуміти, що Українці в Америці ще не написали чогось „великого", але коли будуть дальше писати, то могли би „щось великого" написати. Наводжу це яко аргумент, що початки вже маємо.

Дальше, щоби мати фахових людей пера, треба зробити те саме, що зроблено з дентистикою. Колись, 15 літ тому, всі українські студенти записувалися в університетах на фільософію, а мало хто на медицину. Я і д-р Мігайчук з Вінніпеґу записалися на дентистику та почали намовляти інших студентів робити тесаме. Результат є цей, що Українці мають тепер своїх 22 дентистів. Тесаме треба зробити з літературою: треба теж намовляти здібних хлопців, щоби записувалися на факультет журналістики. За 10 років будемо мати свої дійсні фахові сили. Іншої ради нема; це є річ така, що її треба виховати та здобути — а не купити!

Відносно другого питання (перекладів на анґлійське), то це вже менша справа. Тепер маємо молодих людей, які можуть це зробити. Треба лише вибрати якусь комісію (хочби навіть при У. Н. Союзі), яка мала ри вибрати наші найкращі твори,.котрі добре було би перекласти на анґлійську мову, або свобідно переповісти. Можна зачати такими творами як: „В неділю рано зілля копала" і „За сестрою". Така література підходить під смак нашої молоді, а для старших треба вибрати історичні оповідання. Також ореба би переробити „Вечерниці" і „Запорожець за Дунаєм" і перекласти на анґлійську мову.

Крім цього конечно ще треба видати українсько-анґлійський словарець та добру українську граматику в анґлійській мові. І це міг би У. Н. Союз взяти у свої руки, бо цього треба для молоді, яку хочемо дістати до У. Н. Союза.

Д-р Г. Ґ. Скегар,
Шікаґо, Ілл.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

КЛІВЛЕНД, О. Сестр. Неп. Зач. Пресв. Діви Марії, від. 112, повідомляє всіх членкць, що місячні збори відбудуться в неділю, 28 травня, по Богослуженню, в гали церковній, в годині 12-тій в полудне. Проситься всіх членкць зійтись на цей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Буде також справоздання ділеґатки з конвенції. Проситься принести свої старі грамоти до виміни. — Марія Розуміло, предс.; Катерина Ґабрівська, секр.; Ева Лялік, скарб.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Український Гостинний Комітет у Шікаґо.

Українська Виставова Корпорація ще раз повідомляє всіх тих, хто хотів би прибути на Виставу і відвідати Український Павільон, що, в порозумінню з Корпорацією, в Шікаґо заснувався спеціяльний „Гостинний Комітет", який тримає евіденцію всіх вільних кімнат по українських родинах міста Шікаґо. Готелі міста Шікаґо будуть дуже переповнені підчас Вистави, тому тане і чисте помешкання в симпатичнім українськім оточенню, є справою, котра повинна інтересувати кожного, хто вибирається відвідати всі ті чуда науки і модерної техніки, які Шікаґовська Вистава цими днями розстелить перед здивованими очима цілого світа.

Отже ті одиниці або гурти, які задумують їхати до Шікаґо, повинні в свім власнім інтересі, повідомляти наперед про свій приїзд Український Гостинний Комітет, на руки пані А. Дякун, предсідательки того Комітету.

З огляду на непевні обставини, які в нинішних часах панують по ріжних околицях Зл. Держав, Гостинний Комітет просив би всіх своїх будучих гостей про якісь поручення від орґанізацій, парохій, священиків і т. ін. Те саме роблять інші народности, тому ніхто не повинен нарікати на це цілком природне жадання Комітету.

Mrs. A. Diakun,
Ukrainian Hostess League,
812 N. Damen Ave.,
Chicago, Ill.

ПАМЯТКА З ЧАСІВ, КОЛИ ЛЮДИ МУСІЛИ НОСИТИ ПРИ БОЦІ ЗБРОЮ.

Мало хто думав над цим, чому мужеський одяг (плащ) запинається зліва направо, себто ліву частину одежі кладуть на праву, а потім запинають. Навпаки, жінки запинаються все зправа наліво.

Правдива причина того звичаю невідома. І в кравецьких орґанізаціях нічого не знають про цей звичай.

Вияснити це можна би так. Люди в більшости послугуються правою рукою. Первісно запинали накидки (мантилі) та примітивні одяги на запинки. При цьому ліва рука виконувала звичайну роботу при запинанні, себто піддержувала праву частину одежі, а права запинана. Тому то цей звичай задержався до нині, бо прикрашені запинки ще й нині в жінок відграють велику ролю.

Мущина давніх часів був чоловіком чину й боротьби. Мусів мати ножі чи пистолі за поясом, а шаблю при боці. І хоч мав їх укриті під плащем, чи мантилею, мусів їх усе мати під рукою. Правою рукою годі сягнути скоро під одежу, яка запинається зправа вліво — тому запинали навпаки.

Цікаво, що з усіх мужеських одягів зроблено зміну щодо того лише серед жидівських „рабінів мира", себто у них захovалася жіноча традиція, що вони запинаються зправа наліво. Рабін мира не носив зброї.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINIAN CLUB SETS GUEST NIGHT MEETING TO CONCLUDE SEASON.

Ukrainian Women's club will entertain with a guest program Thursday night at 8 o'clock at the Y. W. C. A. Mrs. M. Malecky will extend the welcome to visitors, after which Rev. J. Zabawa will give the principal address.

Ukrainian folk songs will be sung under the direction of Mrs. A. Kurywchak, after which Mrs. M. Naberezny will give a native recitation. Mrs. Ursula Ambelang of the International Institute also will speak.

Music for the evening is to be presented by Emil Polivka, H. Sasnicke, M. Ewanicka, Miss Olga Lesniak W. Syrold, W. Polivka, O. Halamay, Miss Julia Zepko, H. Sydomir, O. Zepko and others.

(Akron Beacon Journal.
May 18, 1933).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

Гліб Лазаревський.

ГЕТЬМАНЩИНА

(Проф. Дмитро Дорошенко. Ілюстрована історія України 1917 — 1923 р.р.).

(8)

Колиж справа дотикалася українських питань, будування української держави, української народньої освіти, він завжди керувався відомим гаслом Столипіна: „Вперед на дуже прикручених гальмах". Очевидно, йому задуже імпонувала російська суспільність; він не міг, а може й не хотів відважитися відкрутити гальми.

Він розпочинає свою діяльність, даючи інтервю кореспондентови „Кіевской Мысли" — газети, як усім відомо, цілком ворожо настроєної до українства, й підкреслює, що він проти „крайностей" національного відродження.

9 травня на нараді членів Ради Міністерства він висловлюється проти впровадження примусової українізації, маючи на увазі завойовувати симпатії „майбутньої сили наших часів — буржуазії" (очевидно російської, що ворожо ставилася до всього українського).

На посаду другого товариша міністра освіти він запрошує Красуського, одного з фахівців гетьманських часів, що не мав нічого спільного з українством; рекомендує утворювати, головно на громадські кошти, нові українські гімназії поруч із старими російськими, що існували цілком на державні кошти, й де все повинно було залищитися, як за російських часів, тільки додавалося обовязкове навчання української мови й літератури та історії й ґеоґрафії України, але мовою російською, і кінець-кінцем в Українській державі російські школи стали в упривілейованішому стані, ніж українські, яким не призначувалось навіть приміщень.

А два українські університети! Цеж було все таки щось другорядне в порівнанню з трома російськими.

Шановний автор ніби бажає навіть захищати цю точку погляду тодішнього міністра освіти.

„На Василенка було багато нарікань з боку українських національних кругів... У цих нарікannях була правда лише в деяких чисто формальних справах... до українізації школи на Україні треба було ставитися дуже обережно й тактовно. Так властиво й розумів задачі шкільної політики на Україні Василенко, як український міністер народньої освіти". (Стор. 339—339).

Правда, на стор. 95-тій II частини „Моїх Споминів" Дм. Дорошенка зазначено ніби трохи інакше: „Мені прийшлося виступати й проти М. П. Василенка, хоч як я поважав його й любив, коли стало ясно, що він **занадто** (підкреслення наше — Гл. Л.) слабо веде національний курс у міністерстві освіти".

На сторінці 339 своєї історії шановний автор продовжує захищати „взятий курс" у міністерстві освіти: „Василенко мав рацію. Історичні обставини складалися так, що українська мова давно вже була витиснена з громадського вжитку (це на Україні — 1918 року!). Майже всі освічені люди на Україні вживали російської мови (добре, що, на щастя, були ще й неосвічені!). Українське національне й державне відродження наступило й почало розвиватися так швидко, що далеко випередило нормальний процес розвитку української мови та її поширення серед усіх верств. Та й трудно було вимагати від людей, на долю яких випало серед хаосу війни та революції творити державу й обороняти її зі зброєю в руках, щоби вони позасідали за букварі й читанки й ретельно виучували мову!" (стор. 339), — каже шановний автор.

Алеж були й такі, як може це й не дивно, й навіть чимало їх було; а чомуж не можна було вимагати знання української мови від тих, що звуть себе Українцями й не тримають зброї в руках? (А за часів гетьмана й не дуже то треба було тримати зброю!). Чому не вимагати було знання української мови від учнів на Україні, надаючи їм усіх засобів вивчитися цієї мови? До розпочаття научного року гетьманське міністерство освіти мало аж чотири місяці, протягом цього часу малиж змогу підучитися української мови ті, хто бажав бути за вчителів та викладачів у ґімназіях та школах на Україні, не зважаючи нібито на канікулярні часи, бо цеж були найвідповідальніші часи творення своєї Української Держави, коли кожна година, кожна хвилина повинні були бути на суворому обрахунку.

Алеж саме життя цілком розбило й міркування гетьманського міністра, й оборону їх з боку шановного автора. Досить сказати, що протягом 1918 року було видано 673 книжки українською мовою! Отже був попит на такі книжки.

Заслуга Василенкова була в тім, що він залишив на місці майже ввесь вищий апарат міністерства, а на цих посадах ще за часів Центральної Ради засідали Українці, такі, що, не зважаючи на свою освіту, були добре обізнані з рідною мовою, вживали її, шанували її й створили велике діло в історії України. І цілком слушно зазначує автор, що навіть по поваленню гетьманату, за часів Директорії, в міністерстві освіти майже нічого не треба було переформовувати. Але треба для більшої точности зазначити, що заслуга в цьому головно полягає на апараті міністерства, трохи на міністрі Стебницькім і замало на міністрі Василенкови, що при кінці своєї діяльности недвозначно заявив себе за прихильника єдиної неподільної, що ніяк не міг примусити себе підписуватися „М. Василенко", а не „Н. Василенко".

У всякім разі міністерство народньої освіти було майже єдине, не рахуючи міністерства закордонних справ та може ще міністерства шляхів, яке, не зважаючи на всі гальмування з боку самого міністра народньої освіти, цілого уряду й влади на місцях, зробило велику культурну справу для України, як нації, як держави.

Справді, міністер шляхів Бутенко був майже єдиний міністер лизогубівського кабінету, що свідомо фактично спирався на національний український залізничий елємент, підтримуючи його зі свого боку й матеріяльно, й духово. І хоч було це міністерство більмом на оці для інших міністерств, хоч і закидали йому, що воно, замісць орґанізуватися, лише українізувалося, але наслідки роботи його були добрі цілком, й „українізовано" було залізниці й апарат міністерства, й працювали українські залізничники як слід. Варт пригадати залізничий страйк, що його запровадили були большевицькі елєменти, — і повалення його виключно за допомогою національних залізничих елєментів. Майже цілком нормальний рух по українських залізницях уже в літі 1918 року по попередній розрусі яскраво свідчить, що можна було зробити, спираючися на свідомі українські елєменти (стор. 311—314).

Не багато доводиться говорити про саму роботу міністерства закордонних справ.

(Далі буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

— Скільки яєць можеш зїсти натщо?

— Може... три.

— А я лише одно, бо друге вже не буде натщо.

Запитаний хотів зловити на такому питанні іншого товариша тай каже:

— Скільки яєць можеш зїсти натщо?

— Два.

— Гм, колиб ти був сказав три, я був би зловив тебе!

ПРАКТИЧНІ НОВИНКИ З ЛИПСЬКОГО ВЕСНЯНОГО ЯРМАРКУ.

(УП) Липський ярмарок відбувається під знаком крізи, чи краще сказати під знаком пробуджуючоїся Німеччини, чи національної революції. Липськ в тому часі, як пишемо ці рядки, стоїть ще не вповні під владою німецького національного уряду, але всетаки його настрій бадьорий, бо всі обіцюють собі, що прийдуть тепер кращі часи.

Знаючи майже всі попередні ярмарки, відвідувачеви зараз впадають в очі найновіщі новинки в кождій области господарського життя. Тут не будемо входити в саму техніку, машини і т. п., а звернемо увагу на практичні новинки буденного життя, важливі для кождої людини. А таких є порівнюючи досить багато, що всі годі перечислити. Ми обмежимось на деяких з них.

Апарат для пізнавання фальшивих дзвінких монет.

Апарат працює електрично. У відповідний отвір вкидається монету. Коли вона не підходить до отвору, то не пройде. Це вже перша контроля. Колиж підроблена так зручно, що величиною підходить до отвору, то дальше мусить пройти ще кількаразову автоматичну контролю. Фальшований гріш цеї контролі не перейде. Коли автомат знайде приміщення в практичному життю, тоді трудно буде фальшивникам грошей пускати їх в обіг. Розуміється, тут мова тільки про дзвінкі монети, а не банкноти.

Плоскі електричні проводи.

Досі всі електричні проводи були так сконструовані, що мали круглий і досить масивний вигляд. Масивність була через досить сильну ізоляцію, а не через сам провід. При ріжних апаратах в домашньому життю ці проводи пускалось по підлогах і все треба було їх переступати. Тепер винайдено плоскі проводи. Вони вже не будуть так багато місця забирати, як круглі, і будуть естетичніше виглядати. На такий нібито дрібний винахід треба було аж стільки чекати.

Прилад, що сам гасить світло.

Досі так було, що власники помешкань дуже часто забували при виході з хати замкнути світло. Розуміється, коли повертались назад, були самі на себе лихі за те, бо це пізніше відбивалось на рахунку за зужитий електричний ток. Тепер винайдено включувач з годинником, який автоматично гасить світло по певному часі. Залежить від того, як наставити годинник. Це дуже важне для тих, що самі це забувають робити і не мають нікого, хтоб за це подбав. Рахунки за зужитий електричний ток зменшаться значно.

Спеціяльне скло.

Спеціяльне скло, яке не ломиться й не тріскає при ударі, лише погинається. Витримує навіть стріли з револьвера 6.35 на близьку віддаль. Дуже важний винахід для кас, з огляду на велику скількість злодіїв у нинішніх часах. Скло просвічує таксамо, як і звичайне, й нічим не можна розпізнати. Також при автах і катастрофах буде менше нещасть покалічення склом.

Електричні ножиці.

Для різання легких матерій та паперу винайдено електричні ножиці. Працють вони на тому самому принципі, що й звичайні лише порушуються електричним мотором, збудованим у ручці. Вживається їх там, де є електричний ток.

Електрична бритва.

Це звичайний апарат до голення, лише з грубою ручкою, де вбудовано електричний мотор. Працює на принципі ножиць, які дуже скоро рухаються. Волос на бороді не вривається, як призвичайній бритві, а зрізується, як косою, чи ножицями. Вживати можна також лише там, де є електричний ток.

Освітлене зеркало для голення.

Неодному приходилось трохи попсувати собі нерви, коли голивсь і не мав відповідного освітлення в зеркалі. Тепер винайдено зеркало, яке ззаду освічується електричною лямпою. Довкруги зеркала є спеціяльний скляний обруч, що пропускає світло й освічує лице. Це зеркало також дуже добре надається для реклями.

Світячі образи.

Винайдено спеціяльний препарат, який дає змогу образам у ночі світити, і то так ясно, що їх видно як при звичайному світлі Лише вогкість і кислота псують образи і вони тоді не світять. Це дуже важне для католиків, де почитаються образи святих, і фабриканти обіцюють собі з того добрий заробок.

Свячена вода.

В католицьких церквах є звичай, що люди хрестяться свяченою водою. Досі було так, що вода стояла в спеціяльній посудині й всі пхали туди свої пальці та набирали води, потрібної для виконання церковної церемонії. Це було дуже негігієнічно. Тепер винайдено спеціяльний автомат, малий розміром. Вода в ньому замкнена герметично. Його ставиться при вході до церкви. Приходячі натискають на ґудзичок апарату пальцем і звідти витрискує трошки свяченої води, якраз стільки, скільки треба для виконання церемонії. Фабриканти обіцюють собі також досить великі зиски з того.

Автоматичний огрівач.

Це є спеціяльна торбинка ріжної величини. В неї вкладається другу, але вже водонепропускальну, в яку наливається вода. До води дається спеціяльного хемічного препарату, який розчиняється у воді і витворює при цьому тепло. Розчинення йде дуже поволі й така торбинка держить тепло до 8 годин. Може дати температуру до 60 ступнів. Винахід важний для автомобілістів, які мерзнуть в руки. Вони вкладають торбинку в рукавицю і вона огріває руки. Коли застигне, тоді знову наливається свіжої холодної води, додається хемічного препарату й торбинка дальше нагрівається в короткому часі.

Світячі перли.

Кілька фабрикантів випустило на ринок світячі перли, розуміється штучні. Сподіваються, що вони знайдуть добрий збут у жіночих кругах.

Круглий термометер.

Тепер винайдено круглий термометер, дуже практичний і малий, що має вигляд годинника й може стояти на столі. Щодо точности, то він не уступає звичайному рурковому ртутному термометрови.

Шовкові банкноти.

В кругах шовкової індустрії помітне зацікавлення японським проєктом виробу банкнотів на шовку, а не на папері, як було досі. Це дасть до певної міри підвищення збуту шовку і його удосконалення.

Друкарська машинка.

Дуже впадає в очі велика скількість ріжних систем апаратів до друкування. Вони значно подешевіли, бо вже за 15 марок можна дістати досить добрий апарат, що в короткому часі в кожному підприємстві виплатиться. Всі збудовані на ротаційному принципі.

Це булиб менше-більше всі важніші новинки практичного щоденного вжитку. **М. С.**

ДО ПРИХИЛЬНИКІВ УКРАЇНСЬКОГО СОКІЛЬСТВА.

Заклик Союза Українського Сокільства за кордоном.

Для підтримки своєї внутрішньої чинности українське сокільство нікого не турбує проханнями про матеріяльну допомогу, лише коли потрібна репрезентація української нації на зовні, українське сокільство дозволяє собі прохати підтримки українського громадянства.

Одним з таких виступів на зовні була участь 3—6 липня 1932 р. Українського Сокільства за кордоном на IX. Всесокільському здвизі в Празі не лише европейського, але й світового значення. На цьому здвизі Українське Сокільство заманіфестувало перед цілим світом, що ще жиє українська нація і в біді та недолі підготовляє активних борців за свою незалежність.

Матеріяльні видатки, звязані з цією участю виносять біля 25 тисяч корон чеських, на покриття яких українські орґанізації, поодинокі особи та прихильники українського сокільства дали біля 7 тисяч корон ч., такуж суму дали Українські Соколи, а 11 тисяч кор. ч. залишилось і до того часу боргом ріжним фірмам і особам.

Українському Сокільству самому в тяжких умовинах життя на чужині надзвичайно тяжко власними силами ліквідувати цей борг, а тому воно звертається за ласкавою матеріяльною підтримкою до всіх, кому дорога справа виховання борців за незалежність Рідного Краю.

Гроші просимо слати на адресу:

Svaz Ukrainskeho Sokolstva za hranicemi, Praha.
Sekovy ucet postovni sporitelny c. 10,727.

Прага, 15. березня 1933. р.
Інж. В. Прохода, голова; **Інж. П. Цісар,** заступник голови; **О. Чучкевич,** справник; **Інж. Турянський,** господар; **Д-р Якубівський,** скарбник; **В. Забавський,** начальник.

ТАРЗАН У СЕРЦІ ЗЕМЛІ.

52.

Гнів дівчини не злякав Джесона. „Я не можу тебе лишити саму, Іванно", спокійно сказав він їй. „Червона Цвітка Зораму не потребує опіки над нею такого як ти", гнівно відповіла дівчина. „Мижˇбули з тобою досі приятелі. Лишимося й далі такими саме приятелями. Я не можу нічого пособити, коли...", але тут він спинився. „Я ненавиджу тебе. Геть від мене!" — з гнівом казала дівчина. „Ти, Іванно, не розумієш мене", говорив Ґріддлі спокійно.

„Я розумію те, що коли ти будеш далі переслідувати мене, я вбю тебе", кричала голосно дівчина. „То ти хочеш убити мене, коли я піду за тобою в слід? Добре. Але я тебе покинути тут саму не можу". Говорячи ці слова, він став підходити до неї ближче. Вона знову піднесла свій ніж догори й приготовилася вдарити його. Диким вогнем палали її очі. Та він не спинився, а йшов ближче, підставляючи свої безборонні груди під її удар.

Ніж дівчини поволі опустився вниз. Вона пильно подивилася ще раз гнівними очима в обличе Ґріддлія й швидко повернулася та побігла геть. Джесі Ґріддлі подався за нею навздогін, але дівчина бігла значно скорше. Сама вона була легка й нічого, крім ножа, в себе не мала, а він був навантажений зброєю й важко одягнений. Він нарешті почав приставати, а разом з тим почув злість до дівчини, що змушує його бігти за нею. Голод також почав давати себе знати.

Вона вже так далеко від нього втікла, що він її лише мельком бачив на скрутах між скелями. Але він не переставав бігти. Він чекав, поки вона стомиться й не буде вже так швидко бігти, або зовсім перестане тікати. Його сподівання справдились. Дівчина замітно почала приставати й він наближався до неї. Нарешті він побачив, що вона спинилася на одній скелі в нерішучості. Наближаючись, Ґріддлі почув: Геть назад, або я вбю себе, стрибнувши вниз!"